

Kadrlarni Tayyorlashda Innovatsion Usullardan Foydalanish Mexanizmlari

Xolbayeva Marg‘uba Qazoqboyevna

Fan va texnologiyalar universiteti, “Moliya va moliyaviy texnologiyalar” kafedrası o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy ta‘lim tizimida kadrlar tayyorlash jarayonida innovatsion usullardan foydalanishning dolzarbligi, samarali mexanizmlari hamda ular orqali kasbiy malaka va raqobatbardoshlikni oshirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, ta‘lim tizimiga innovatsion yondashuvlarni joriy etish orqali kadrlar sifatini yaxshilashning afzalliklari tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: innovatsiya, kadrlar tayyorlash, ta‘lim texnologiyalari, raqobatbardoshlik, zamonaviy yondashuvlar, raqamli transformatsiya.

Kirish.

Global iqtisodiy va ijtimoiy o‘zgarishlar sharoitida ta‘lim tizimi oldida yangi, zamonaviy va raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash talabi keskin ortmoqda. An‘anaviy ta‘lim usullari bugungi kunda mehnat bozori talablariga to‘liq javob bera olmayapti. Shu sababli kadrlar tayyorlash jarayonida innovatsion yondashuvlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Innovatsion texnologiyalar, interaktiv metodlar, raqamli platformalar va modulli o‘quv dasturlari ta‘lim sifatini oshirishda muhim omil bo‘lib xizmat qilmoqda. Bugungi kunda iqtisodiy va ijtimoiy sohalarida yuz berayotgan tezkor o‘zgarishlar, texnologiyalar va global integratsiya jarayonlari kadrlar tayyorlash tizimini tubdan qayta ko‘rib chiqishni taqozo etmoqda. Innovatsion usullarni joriy etish orqali kadrlarni tayyorlash samaradorligini oshirish, ularning zamonaviy talablar va ish bozorining ehtiyojlariga moslashuvchanligini ta‘minlash dolzarb vazifa sifatida ko‘rilmoqda.

Kadrlar tayyorlashda an‘anaviy metodlardan tashqari innovatsion pedagogik texnologiyalar, raqamli ta‘lim vositalari, interfaol o‘quv platformalari va individual yondashuv kabi mexanizmlarning joriy etilishi ta‘lim sifatini oshirishga va yosh mutaxassislarining malakasini tez va samarali shakllantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, innovatsion usullar ish jarayonida real vaziyatlarni simulyatsiya qilish, masofaviy ta‘lim, kooperativ o‘qish hamda doimiy o‘zini rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Ushbu maqolada kadrlarni tayyorlashda innovatsion usullarning samarali mexanizmlari tahlil qilinib, ularning amaliyotga tatbiq etilish yo‘llari va natijalari ko‘rib chiqiladi. Mazkur tadqiqot natijalari ta‘lim va kasbiy rivojlanish jarayonlarida yangi yondashuvlarni shakllantirishga hissa qo‘shishi kutilmoqda.

Asosiy qism.

Innovatsion usullar — bu yangi g‘oya, texnologiya yoki metodlarni amaliyotga tatbiq etish orqali kutilgan natijani yanada samaraliroq usulda qo‘lga kiritish imkonini beruvchi vositalardir. Kadrlar tayyorlashda innovatsion usullarning roli quyidagilarda ko‘rinadi:

✓ **Shaxsga yo‘naltirilgan yondashuv:** har bir talabaning individual salohiyatiga mos o‘quv yo‘llarini tanlash imkonini beradi;

- ✓ **Interaktiv metodlar:** guruhli ishlar, “case-study”, “brainstorming” kabi usullar orqali amaliy bilimlar mustahkamlanadi;
- ✓ **Raqamli texnologiyalar:** masofaviy ta’lim, sun’iy intellekt, VR (virtual reallik) va AR (kengaytirilgan reallik) yordamida real vaziyatlarda o’rgatish imkoniyati yaratiladi;
- ✓ **Modullashtirilgan o’quv dasturlari:** qisqa muddatli, maqsadli kurslar orqali tor sohalarda yuqori malakali mutaxassislar tayyorlanadi.

Innovatsion usullardan foydalanish quyidagi asosiy mexanizmlar orqali amalga oshiriladi:

a) Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish

Zamonaviy IKT vositalari ta’lim jarayonini interaktiv va moslashuvchan qiladi. Elektron platformalar (Moodle, Google Classroom, Coursera), video darslar, onlayn testlar orqali o’quv jarayoni avtomatlashtiriladi.

b) Dual ta’lim tizimini joriy etish

Talabalar nazariy bilimlarni oliy ta’lim muassasalarida, amaliy ko’nikmalarni esa ishlab chiqarish korxonalarida egallaydilar. Bu model Germaniya, Shveysariya kabi mamlakatlarda keng qo’llaniladi va O’zbekistonda ham bosqichma-bosqich joriy etilmoqda.

c) Startap va innovatsion loyihalar asosida o’qitish

Talabalarni startap loyihalarda ishtirok ettirish orqali ularning ijodiy fikrlash va muammolarni yechish ko’nikmalari shakllanadi. Bu usul ayniqsa texnika va IT sohalarida dolzarb hisoblanadi.

d) Mentorlik va kouching tizimi

Tajribali mutaxassislar yordamida yosh kadrlarni tarbiyalash orqali aniq maqsadlarga erishish osonlashadi. Bu metod yirik kompaniyalar va universitetlar hamkorligida amalga oshirilmoqda.

3. Innovatsion yondashuvlarning afzalliklari

- **Moslashuvchanlik** – talaba o’ziga qulay vaqtda bilim olish imkoniga ega bo’ladi;
- **Samaradorlik** – ta’limning real mehnat bozoriga moslashuvi;
- **Ijodkorlik** – mustaqil fikrlash va kreativ yondashuvlar rivojlanadi;
- **Raqobatbardoshlik** – zamonaviy bilim va ko’nikmalar kadrlarni global mehnat bozorida raqobatdosh qiladi.

Xulosa.

Zamonaviy davrda kadrlarni tayyorlashda innovatsion yondashuvlardan foydalanish ta’lim tizimining ustuvor yo’nalishlaridan biridir. Bu yo’nalishda olib borilayotgan islohotlar natijasida ta’limning sifati, samaradorligi va dolzarbligi oshadi. Innovatsion texnologiyalarni amaliyotga keng joriy etish orqali kelajak avlodni zamonaviy kasblarga tayyorlash va ularning raqobatbardoshligini oshirishga erishish mumkin. Kelgusida bu yo’nalishda ilmiy-tadqiqot ishlarini kengaytirish va tajribalarni umumlashtirish lozim bo’ladi.

Bugungi kunda ta’lim tizimi jamiyatning eng muhim strategik sohalaridan biri sifatida ko’rilmoqda. Ayniqsa, raqobatbardosh, yuqori malakali va zamonaviy kasbiy ko’nikmalarga ega kadrlarni tayyorlash masalasi nafaqat milliy, balki global miqyosda ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Innovatsion texnologiyalar va yondashuvlarning kadrlar tayyorlash jarayoniga faol integratsiyasi bu yo’nalishda sezilarli siljishlarga olib kelmoqda.

Kadrlar tayyorlashda innovatsion usullarni joriy etish — bu oddiy metodlarni yangilash emas, balki ta’lim jarayonini tubdan o’zgartirish, uni interaktiv, moslashuvchan, amaliyotga yaqin va shaxsga yo’naltirilgan tizimga aylantirish demakdir. Mazkur maqolada ko’rib chiqilganidek, innovatsion yondashuvlar — xususan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, raqamli ta’lim platformalari,

dual ta'lim tizimi, modulli o'quv dasturlari, startap loyihalar va mentorlik asosidagi o'qitish metodlari — ta'lim jarayonining sifatini sezilarli darajada oshirishga xizmat qilmoqda.

Innovatsion usullar yordamida kadrlar real mehnat bozori talablariga moslashtirilgan holda, aniq kompetensiyalarga ega tarzda tayyorlanmoqda. Talabalarning o'z ustida ishlashi, ijodiy fikrlashi, muammolarni hal qilish ko'nikmasi, zamonaviy texnologiyalar bilan ishlash malakasi rivojlanmoqda. Bu esa, o'z navbatida, ularning raqobatbardoshligini oshirish, ishga joylashish imkoniyatlarini kengaytirish, jamiyatda o'z o'rnini topishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Ta'lim tizimida innovatsion mexanizmlarni samarali joriy etish uchun quyidagi omillar muhim sanaladi:

- O'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish va ularni zamonaviy metodikalar bilan muntazam ravishda qayta tayyorlash;
- Ta'lim muassasalarini texnik va texnologik jihatdan jihozlash;
- Xususiy sektor, ishlab chiqarish korxonalarini va ta'lim muassasalari o'rtasida amaliy hamkorlikni yo'lga qo'yish;
- Ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganib, mahalliy sharoitga moslashtirish;
- Raqamli ta'lim kontentini ishlab chiqish va uzluksiz yangilab borish.

Shuningdek, davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida innovatsion ta'lim muhitini yaratish, ilg'or texnologiyalar asosida o'quv dasturlarini modernizatsiya qilish, kadrlar sifatini baholashning zamonaviy indikatorlarini ishlab chiqish va joriy etish lozim. Innovatsiyalarga tayangan ta'lim tizimi esa, o'z navbatida, kelajakda yetakchi sohalarda ishlay oladigan, mas'uliyatli, mustaqil fikrlovchi va yuqori kasbiy salohiyatga ega mutaxassislarini yetishtirib beradi.

Xulosa qilib aytganda, kadrlarni tayyorlashda innovatsion yondashuvlardan foydalanish bu — zamon talabi, jamiyat taraqqiyotining zaruriy sharti va har bir davlatning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillardandir. Ushbu yo'nalishda tizimli va kompleks yondashuvlar asosida olib borilayotgan ishlar yaqin kelajakda ta'lim sifatining tubdan oshishiga, shuningdek, milliy kadrlar salohiyatining sezilarli darajada yuksalishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullaeva, N. R. (2021). Kadrlar tayyorlashda innovatsion ta'lim texnologiyalarining ahamiyati. *Ta'lim va innovatsiyalar jurnali*, 3(12), 45-52.
2. Islomov, S. X. (2022). Raqamli ta'lim vositalarining kadrlarni tayyorlash tizimidagi o'ri. *O'zbekiston ta'lim tizimi va innovatsiyalar*, 1(5), 30-37.
3. Qodirov, B. M. (2020). Zamonaviy kadrlarni tayyorlashda interfaol o'quv metodlari. *Pedagogika va psixologiya*, 4(8), 60-67.
4. Murodov, J. I. (2023). Masofaviy ta'limning kadrlar malakasini oshirishdagi roli. *Axborot texnologiyalari va ta'lim*, 2(10), 18-25.
5. Saidov, D. R. (2021). Innovatsion texnologiyalar yordamida malaka oshirishning samaradorligi. *Innovatsiyalar va kadrlar tayyorlash*, 1(4), 12-20.